

CAPVT XII.

A

Κεφάλαιον β.

SVNT autem omnes habitus consentaneæ ad idem tendentes: nam & sententiam & perspicaciam, & prudentiam, & intellectum ad eisdem referentes dicimus: dum & sententiam, & intellectum iam habere, & prudentes, & perspicaces appellamus. omnes enim facultates hæc viciniorum sunt & particularium. Atque in eo quidem quodd ad iudicandū idoneus quispiam est, de iis quæ egit prudēs, perspicax & bene sentiens, seu consentiens erit: nam æqua communia bonis omnibus sunt, in eo quodd ad alium spectant. Agendæ autem res ex iis sunt quæ particularia & vltimum sunt. nam & prudentem oportet. ea cognoscere: & perspicacia & sententia circa agenda versatur. at hæc vltima sunt. Intellectus quoque vltimorum est in vtranque partem. primum enim & vltimorum terminorum intellectus est, non ratio. ille quidem, qui in demonstrationibus versatur, immobilium terminorum, & primum: alter qui in æquius consistit, vltimi, & eius quodd euenire aliter atque aliter potest, alterius propositionis. Hæ enim eius cuius causa aliquid est principia sunt: quippe cum ex singularibus vniuersalia existant, quorum sanè habere sensum oportet: is autem sensus intellectus est. Quocirca esse etiam hæc naturalia videntur: ac sapiens quidam natura nemo est: sed sententiã habet, & perspicaciam, & intellectum. Indicium cuius illud est, quodd hæc sequi etiam ætates existimamus: talisque ætas intellectu & sententiã prædita est, quasi causa ex natura ipsa sit, ideo & principium & finis intellectus est. ex his enim, & de his demonstrationes fiunt. Quare peritorum hominum & seniorum seu prudentum pronuntiationibus & opinionibus absque demonstratione, non minus quàm demonstrationibus attendendum est, quia nanque ex ipsa experientia visum habent, principia inueniunt. Quid igitur sapientia & prudentia sit: & circa quæ veraque versetur: cum alterius alteram animæ portionis virtutem esse, dictum iam est.

CAPVT XIII.

DVbitaret autem quispiam de ipsis habitibus quæ in re vtilis sint. sapientia enim nihil contemplatur quo fieri homina felix possit. quippe cum nullius sit generationis: at prudentia hoc quidem habet, sed cuius causa opus ipsa est: siquidem prudentia est, quæ circa ea versatur, quæ iusta, & honesta, & bona homini sunt: ea autē

Eἴσι δὲ πάντοι ἐξ ἑστὶ αὐτῶν διλήρηαι εἰς ταὐτὸ τίνουσσι· λέγουμι γὰρ γνώμῃ, καὶ συνέσει, καὶ φρονήσει, καὶ νοῦ ὅτι τὸ αὐτὸ ὁπρὸς ἑστῶτες γνώμῃ ἔχουσιν, καὶ νοῦ ἤδη, καὶ φρονήσι, καὶ συνετοῖς· πάντοι γὰρ ἐξ ἀνάγκης αὐτῶν ἴσθ' ἔχουσιν εἰσι καὶ ἴσθ' καὶ ἔχουσιν· καὶ ἐν ἑστῶ τῶν κρείττους ἐστὶ πᾶσι ὅν ὁ φρονήσι, συνετοῖ, καὶ διγνώμων, ἢ συγνώμων· τὰ γὰρ ὁπρὸς ἑστῶ, κοινὰ ἴσθ' ἀγαθῶν ἀπάντων ὅσῃ ἐν τῶ πρὸς ἄλλον. ἐστὶ δὲ ἴσθ' καὶ ἔχουσιν καὶ ἴσθ' ἔχουσιν, ἀπαντα τὰ πρὸς τὰ καὶ γὰρ τὸν φρονήσι δὲ γνώμῃ αὐτῶ καὶ ἢ συνέσει, καὶ ἢ γνώμῃ πᾶσι τὰ πρὸς τὰ ταῦτα δὲ, ἔχουσιν, καὶ ὁ νοῦ, ἴσθ' ἔχουσιν· ἐξ ἀνάγκης καὶ γὰρ ἴσθ' πρὸς τῶν φρονήσι, καὶ ἴσθ' ἔχουσιν, νοῦ ὅτι, καὶ οὐ λόγος· ὁ μὲν γὰρ τὰς δόξαι εἰσι, ἴσθ' ἀμείνων ὅσον καὶ πρὸς τῶν ὅ δὲ ἐν τῶ πρὸς τῶν κρείττους καὶ ἐνδεχομένου καὶ τῶν ἐτίους πρὸς τῶν ἀρχῶ γὰρ πᾶσι οὐ ἔνεστι αὐτῶ· ἐν ἴσθ' καὶ ἔχουσιν γὰρ τὸ καὶ δὲ οὐ τούτων αὐτῶ δὲ ἔχουσιν ἀδύνατον αὐτῶ δὲ ὅτι νοῦ. διὸ καὶ φρονήσι καὶ δόξαι ἴσθ' ταῦτα καὶ φύσει, σφόδρῃ οὐδέσθ'· γνώμῃ δὲ ἔχουσιν, καὶ συνέσει, καὶ νοῦ. σημεῖον δὲ ὅτι καὶ τῶν ἡλικίας οὐκ ἔνεστι ἀκολούθει· καὶ ἢ δὲ ἢ ἡλικία νοῦ ἔχουσιν καὶ γνώμῃ, ὡς τῶ φύσει ἀπῆσι οὐσι· διὸ καὶ ἀρχῆ, καὶ τέλος, νοῦ ἴσθ' τούτων γὰρ ἀδύνατον ἔνεστι, καὶ πᾶσι τούτων· ὡς δὲ πρὸς τῶν ἴσθ' ἐμπέσθον καὶ πρὸς βυτίους ἢ φρονήσιων τῶν ἀναποδείκτοις φάσει καὶ δόξαι, οὐ καὶ ἴσθ' ἴσθ' δόξαι εἰσι. διὰ γὰρ τῶ ἔχουσιν ἐν τῶ ἐμπέσθον ὅσῃ, ὅσῃ τῶ ἀρχῆ. τῶ μὲν οὐδὲ ὅσῃ ἢ σοφία, καὶ ἢ φρονήσι, καὶ πᾶσι πάντα τυγχάνουσιν ἐκαστῶ οὐσι, καὶ ὅτι ἄλλου τῶ ψυχῶς μορίου ἀπῆσι ἐκαστῶ, εἰρηται.

Κεφάλαιον γ.

Διακρίσεις δὲ ἀπῆσι πᾶσι ἀπῆσι τῶ χρησίμοι εἰσι· ἢ μὲν γὰρ σοφία οὐδὲν δεσπεῖ ἐξ ὅσῃ διδαχῶν ἀδύνατον· οὐδέσθον γὰρ ὅσῃ γνῶσθαι, ἢ δὲ φρονήσι, πᾶσι μὲν ἔχουσιν· ἀλλὰ τῶ ἔνεστι δὲ ἀπῆσι· εἰσθῶ, ἢ μὲν φρονήσι ὅσῃ, ἢ πᾶσι τῶ δόξαι, καὶ καλῶ, καὶ ἀγαθῶ ἀδύνατον. ταῦτα δὲ ὅσῃ, ἢ τῶ ἀγαθῶ ἀδύνατον ὅσῃ πρὸς τῶ

sunt huiusmodi, quæ agere viri boni est. at nihilo